

AMIT A PARLAGFÜRŐL TUDNI KELL

/tanítási modul 4. évfolyam számára /

A modul beépítése a helyi tantervekbe:

A modul feldolgozását, mindenképpen az őszi hónapokra (szeptember, október) tervezzük, hisz a parlagfű virágzása egészen október végéig eltarthat. Fontos, hogy a tanulók lássák az élő növényt, ne csak könyvekből, növényhatározókból ismerjék meg. A megvalósítás pontos idejét az adott évfolyam környezetismeret tanmenete tartalmazza. A modul tavasszal is megtartható, ha bővítjük a tavasztól –őszig megjelenő allergiát okozó növények megismerésével. A gyermekek személyes allergiára vonatkozó ismereteire alapozva.

A modul az osztályfőnöki óra, a környezetismeret és magyar irodalom és a technika tantárgy koncentrációjára épül.

A modul száma:

Egészségnevelés I.

Bemeneti követelmények:

A 3. évfolyamon a tovább haladás feltételeinek teljesítése.

Fő cél, fejlesztendő terület	Részcélok (Mit szeretnénk elérni?)	Idő táv	Sikerkritérium (Mikor mondjuk, hogy teljesült?)	Értékelés		
				Ki végzi?	Mikor?	Hogyan?
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztése	A tapasztalatok feldolgozása során elemi érzékszervi, észlelési ismeretek szerzése a parlagfűről. A környezet pollenszennyeződése miatt kialakuló vészhelyzetek felismerése, az önvédelem lehetőségének megismerése. A természet és a társadalom és a környezeti állapot összefüggéseinek felfedezése. Környezettudatos magatartási szokások megalapozása és erősítése.	4 óra	Ismeri a parlagfű okozta allergiás megbetegedés megelőzési és védekezési lehetőségeit. Tudja a környezeti problémákat az életkornak megfelelő szinten feltárni. Felismeri a környezet változásainak hatását életünkre.	A modult vezető pedagógus	A modul végén	Szóban, dicsérettel

ÉVFOLYAM TÉMAKÖR TANANYAG

4. osztály Testi, lelki egészségünk *Légúti betegségek, Allergia*

Idő	Tevékenység	Feladat	Módszer	Eszköz
5'	Ráhangolás	<p><i>Csoportalakítás</i></p> <p>1. A tanító minden diáknak készít egy – feliratot, amelyen valamelyik légúti betegség neve található. Mindegyikből négy-négy legyen egyforma.</p> <p><i>Feliratok: meghűlés, asztma, szénanátha, torokgyulladás, allergia</i></p> <p>2. A lapocskákat a tanulók hátán rögzíti. A diákok nem tudják, melyik légúti betegség nevét viselik.</p> <p>3. Mindenki körbejár és társainak három olyan kérdést tesz fel, amely segít neki abban, hogy kitalálja, mi van a hátára írva.</p> <p>4. A kérdésekre igen vagy nem lehet a válasz.</p> <p>5. Aki, kitalálta, mit visel a hátán, leveheti és a többieknek tanácsot adhat a kérdezősködéshez.</p> <p>6. Azok a diákok alkotnak egy csoportot, akik ugyanazt a feliratot kapták.</p> <p><i>Játszhatják úgyis, hogy nem tűzik a lapot a hátukra, hanem megpróbálják némajátékkal eljátszani a kapott betegséget és így keresik meg azokat, akik ugyanazt húzták.</i></p>	<p>Keveredj, állj párba,</p> <p>beszéld meg:</p> <p>kik vagyunk!</p> <p>A módszer leírása a 1. sz. tanári mellékletben</p>	<p>Az osztály létszámával</p> <p>megegyező számú lap</p> <p>felirattal, a rögzítéshez</p> <p>szükséges eszközök</p>
35 perc	A téma feldolgozása	<p>I. A légúti betegségek</p> <p>A levegő hatása a szervezetre</p> <p>I/a Légző gyakorlat</p> <p>Figyeljétek meg a légzéseteket nyugalmi helyzetben!</p> <p>Számláljátok meg mennyi lélegzetet vesztek 1 perc alatt?</p> <p><i>/ Nyugodt légzésnél percenként kb. 15-ször szívjuk be és fújuk ki a</i></p>	Frontális	

		<p><i>/Az asztma rohamokban jelentkező fulladásos köhögéssel járó betegség/</i></p> <p>II/b Allergiás beteg a családban Bumm játék 3'</p> <p><i>Megjegyzés: A játékkal érzékeltetjük, hogy ma már milyen sok szénanáthás van. Minden 4. ember Magyarországon.</i></p> <p>Van-e a ti családokban szénanáthás? Mi váltja ki nála a szénanátha tüneteit? Van-e az osztályban allergiás? Ki, mire allergiás, hogyan jelentkezik, milyen módon védekezik ellene? Előzetes gyűjtőmunka megbeszélése. / Gyűjts allergiát okozó növényekről, állatokról anyagot!/ II/d Mekhülés vagy szénanátha? Rajzoljatok, egy, két körből álló halmazábrát! A baloldalra írjátok rá, hogy mekhülés, a jobboldalra szénanátha! Írjátok a táblán szereplő tüneteket a megfelelő halmazábrába! A közös részbe kerüljenek a mindkét betegségre jellemző tulajdonságok! Táblán: <i>/orrdugulás, orrfolyás, rossz közérzet, torokfájás, láz, hőemelkedés, tüsszögés, orrviszketés, szemviszketés, bő, vizes, színtelen orrfolyás, kipirosodott szem, könnyezés/</i> II/f A szénanátha leggyakoribb kiváltó oka, a virágpor. Pisti a parlagfű virágporára allergiás. Barátjának írt leveléből megtudhatjuk, hogy mire kell ügyelnie annak, aki érzékeny a virágporra. Hallgassátok meg PISTI levelét! Döntsétek el, hogy az állításom igaz vagy hamis!</p>	<p>tanári melléklet/</p> <p>Bumm játék /Leírás 1. sz. tanári melléklet/</p> <p>Szóforgó</p> <p>Csoportosítás</p> <p>Szövegértés</p> <p>Igaz- hamis állítások</p>	<p>Írólap, rajzeszköz</p>
--	--	---	--	-------------------------------

		<p>Mondatok:</p> <p>Amikor virágzik a parlagfű:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tartózkodj minél többet a szabadban! /h/ 2. Szellőztess sokat! /h/ 3. Ilyenkor nem ajánlatos a szabadban futni, kerékpározni, focizni. /i/ 4. Reggel és este menj csak az utcára! /i/ 		
5 perc	Ellenőrzés, értékelés	<p>Eddig nem is tudtam...</p> <p>Az osztály tanulói körbe állnak, majd a tanító egy gyereknek a kezébe adja a parlagfű növény képét. Mindig annak kell a mondatot befejezni, akinél a virág képe van.</p>	Mondatbefejezés	
10 perc	Ráhangolás	<p>Szólások és közmondások párosítása jelentésükkel.</p> <p>Párosítsátok a szólásokat jelentésükkel!</p> <p>Minden csoport két – két borítékot kap. A borítékok tartalmazzák feldarabolva a szólásokat.</p> <p>A csoportok tagjai párokban oldják meg a feladatot.</p> <p>Ellenőrzés közösen.</p> <p>A szólások:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gazba lép – Csúful jár 2. Gazt vet közéjük. – Ellentétet támaszt köztük 3. A rossz gazból sose lesz jó széna – Ami lényegében rossz, az nem is javulhat meg. 4. Mindenütt terem a gaz. – Mindenütt akad hiba, hitványság 5. Ki gyomot vet, gazt arat. – A rossz cselekedeteknek a következményei is rosszak. <p>Megjegyzés: Ez a feladat a témára való ráhangolást szolgálja, hangsúlyozzuk a közmondások irodalmi értékét, hogy ne alakuljon ki a tanulóknál az a tudat, hogy vannak a természetben fölösleges növények.</p>	Páros munka	<p>Borítékok papíresíkok feldarabolva, csomagoló papír, ragasztó</p> <p>Szólások és közmondások 2. sz. tanulói melléklet</p>

		<p>Megoldás: x; 2; 2; x; 1; x; 1; 1;x; 2; 1; 2; 1; 2</p> <p>D) A szénanátha tünetei</p> <p>Plakát készítése.</p> <p><i>Megjegyzés: A csoportok kaphatnak a megfigyeléshez egy – egy élő növényt zárt pille palackban.</i></p>		
45 perc	Ellenőrzés, értékelés	<p>A szakértői csoportok beszámolója a többi csoportnak, a fordított szakértői mozaikszabályai szerint</p> <p>Parlagfű játék</p> <p>A játékot a diákok csoportonként játsszák. A játék lényege: egyszerű dobókockajáték, mindenki a dobott léphet előre a bábujaival, természetesen a játékszabály utasításai szerint.</p> <p><i>Megjegyzés: a csoport maga készíti a játékmézőt. Képeket ragasztanak, rajzolnak rá, a szabályokhoz készítik a rajzos illusztrációt. A játékméző 58-60 egységből álljon.</i></p>	Fordított szakértői mozaik társasjáték	<p>Az elkészült plakátok</p> <p>Csoportonként egy – egy játékméző, dobókocka, bábuk, játékméző, játékszabályok</p> <p>5. sz. tanári melléklet</p>

1. számú tanári melléklet:

Keveredj, állj párba, beszélj meg kik vagyunk!

A módszer leírása:

A tanító minden diáknak készít egy – feliratot, amelyen valamelyik légúti betegség neve található. Mindegyikből négy-négy legyen egyforma.

Feliratok: meghűlés, asztma, szénanátha, torokgyulladás

A lapocskákat a tanulók hátán rögzíti. A diákok nem tudják, melyik légúti betegség nevét viselik. Mindenki körbejár és társainak három olyan kérdést tesz fel, amely segít neki abban, hogy kitalálja, mi van a hátára írva. A kérdésekre igen vagy nem lehet a válasz. Aki, kitalálta, mit visel a hátán, leveheti és a többieknek tanácsot adhat a kérdezősködéshez. Azok a diákok alkotnak egy csoportot, akik ugyanazt a feliratot kapták.

Megjegyzés: A harmadikosok játszhatják úgyis, hogy nem tűzik a lapot a hátukra, hanem megpróbálják némajátékkal eljátszani a kapott betegséget és így keresik meg azokat, akik ugyanazt húzták.

Szóforgó módszer leírása:

A csoport tagjai a megadott feladattal kapcsolatban, sorban, az óra mutatójárásával megegyező irányban mondják el egymásnak gondolataikat, véleményüket

Diák-kvartett módszer leírása:

A csoportokban A, B, C, D, jelet kapnak a diákok, s a csoportok is nevet vagy számot kapnak.

A tanár vagy egy diák feltesz egy kérdést. A csoport megbeszéli a választ – a diákok meggyőződnek arról, hogy mindegyikőjük helyesen fog válaszolni a kérdésre. Valaki „kihúzza” melyik jelű tanuló, melyik asztalnál válaszol. Akinek a betűjelét és csoportnevét (számát) kihúzták, megmondja a választ.

Egyidejű diák-kvartett:

A diák-kvartett egyik változata. A csoportok azonos jelű tagjai egyszerre adhatják meg a választ a táblánál vagy – eldöntendő kérdéseknél egyezményes jelre. Pl.: hüvelykujjuk felmutatásával.

/ szóforgó leírása/

A csoport tagjai a megadott feladattal kapcsolatban, sorban, az óra mutatójárásával megegyező irányban mondják el egymásnak gondolataikat, véleményüket. Egy időfelelős gondoskodik a csoport tevékenységének időgazdálkodásáról.

Villámkártya módszer leírása:

A kártyalapok egyik oldalán a kérdések a másik oldalán a válaszok vannak. A diákoknak páronként 4-4 kártyájuk van, és párban dolgoznak.

1. forduló: A kérdező felolvassa a kártya mindkét oldalán lévő szöveget a társának, utána visszakérdezi.

2. forduló: A kérdező megmutatja a kártyát és felteszi a kérdést, utána a társának kell válaszolnia, hibás válasz esetén segítséget kap a társától.

3. forduló: A kérdező már nem mutatja meg a kártyát, csak a kérdést olvassa fel; a társa válaszol.

Bumm játék leírása:

A diákok körben állnak és sorban elkezdnek számolni. Az első játékos egyet, a második kettőt, a harmadik, hármat mond. A kire a négyes vagy annak többszöröse jut annak a szám helyett, *bumm*-ot kell mondania. Aki téved, az kiesik. Tévesztésnek számít az is, ha nem rögtön vágja rá a játékos a számot. Tévesztés után mindig előlről kell kezdeni a játékot.

Fordított szakértői mozaik módszer leírása:

A diákok a csoporton belül A, B, C, D betűjelet kapnak. Minden csoport a választott vagy kapott témához plakátot készít. / Plakát: A z adott témát nagy betűkkel, jól látható módon összefoglalják csomagolópapíron. Magyarázó rajzot is készíthetnek./ Ha kész, összeülnek az azonos betűjelűek, és asztalról asztalra vándorolnak. Mindig az magyarázza az adott asztalon lévő plakátot, aki részt vett a készítésében.

2. sz. tanári melléklet

/szókártyák/

/orr dugulás, orrfolyás, rossz közérzet, torokfájás, láz, hőemelkedés, tüsszögés, orrvizketés, szemvizketés bő, vizes, színtelen orrfolyás, kipirosodott szem, könnyezés/

3. sz. tanári melléklet

/levél/

Kedves Bálint!

Sajnos nem tudok a hétvégén elutazni hozzátok, mert igaz, hogy még csak július eleje van de már előjött a szénanáthám. Az idén nem tétlenkedett sokáig az a fránya parlagfű, teli a levegő a virágporával. Egész nap csak tüsszögök, folyik az orrom, és viszket. A szemem is már csupa vörös a sok dörzsöléstől. Éjszaka nem tudok aludni, ettől nappal is fáradt és rosszkedvű vagyok. Egész nap bent kuksolok a szobában. Anyu az ablakot sem engedi kinyitni, mert akkor tele lesz a szoba levegője is virágporral. A családban mindenki próbál jobb kedvre deríteni, és igyekszik a kedvemben járni valamivel, hátha attól jobban leszek. Apu hétfőn vett egy légkondit, mert azt hallotta, hogy az kiszűri a virágport a levegőből. A bátyámtól kaptam egy menő napszemüveget, hogyha az utcára merészkednék, megvédjen a kötőhártya-gyulladásától. Esténként órákat ülhetek a kádban, és azért sem szólnak, ha a bűvárszemüvegemben vízpipával a számban a víz alá bukok, mert, úgyis minden nap haját kell mosnom, mert a hajba is sok virágpor kerülhet napközben. Anyu most nem szid le, mert a ruháim szanaszét hevernek az ágyam körül, mert minden este, muszáj vagyok betenni a szennyestartóba, tudod, ezt is a virágpor miatt. Helyette a kimosott ruháimmal van tele a szoba, mert ilyenkor nem lehet a szabadban szárítani, természetesen ezt is a virágpor miatt. Képzeld, a nagytól kaptam egy szobakerékpárt! Egy kicsit vicces, hogy a nagyi azt gondolta, hogy aki szeret biciklizni, annak teljesen mindegy, hogy a szobában vagy a parkban teker. Azt hiszem, átadom a nővéremnek, aki úgyis mindig fogyózik. Szóval így telnek az allergiás napjaim. Sebaj, az őszi szünetben már utazhatok, remélem, addig sem felejtetted el bringás barátod!

Szia: Pisti

Ui.: Ha van egy kis időd, írd meg hogy veled mi minden történt a nyáron!

4. sz. tanári melléklet

A TÜSSZENTÉS VIRÁGA

/A parlagfű meséje/

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy király. Ennek a királynak hatalmas szántói, dús fűvű legelői voltak. Szerette birodalmát, szerette a természetet. Naphosszat kóborolt birtokain. Lovas portyázásaira pedig mindig magával vitte hűséges udvari bolondját is. Még a forró nyári napokon sem mondott le, arról, hogy megnézzze, hogyan kalászosodik a búza, rendben folyik-e az aratás. Egy alkalommal a szántóföldhöz közel eső kis dombról, egy embermagasságú, jelentéktelennek tűnő gaz mellől szemlélte aratómunkásait. Egyszer csak akkorát tüsszentett, hogy az egész határ zengett belé.

- Adj isten egészségére felséges királyom! – köszöntötte illendően a bolond.

- Köszönöm, jó szolgám! Hapci! Hapci! Hapci! – hangzott az újabb és újabb tüsszentés

– Az áldóját! Még az orrom is viszket! Hapci!- mérgelődött a király.

- Bizonyosan bosszús lesz fenséged! A babona ugyanis azt mondja, bosszús lesz az, akinek viszket az orra! – próbált tréfálkozni a bolond.

- Lárifári! Hapci! Legjobb, ha most hazalovagolunk, mielőtt ágynak dönt a nátha, az ördög tudja, hol tettem szert erre a nyavalyára!

Azzal széleseben hazavágtattak, de mire hazaértek, csudák csudájára a királynak elmúlt a nyavalyája. De másnap és harmadnap, akár hányszor kilovagolt a határba, mindig előjött a titokzatos nyavalya. A király hívatta az udvari orvosokat, de bánatára egyik sem hallott még a titokzatos kórról, nem ismerték a nyavalya ellenszerét, ezért nem is tudták meggyógyítani a király betegségét.

- Felséges királyom! – szólt alázatosan az udvari bolond

– Azt gyanítom, bár nem vagyok a tudományok doktora, hogy felséged csudabetegségének az, az útszéli gaz lehet az oka. Akár hányszor megálltunk mellette, királyurunknak könnyes lett a szeme, viszketett és folyt az orra, tüsszögött, mint amikor a megfázás kínozna!

- Igazat beszélsz hűséges bolondom! Okosabb vagy, mint valahány doktorom! –kiáltotta örömeiben a király.

- Irtsátok ki azonmód, azt a förtelmes gaz! Holnap már a nyoma se látszódjék az út porába! – ordította haragjában a király.

Szaladtak a szolgák, kaszával, kapával, a gyógyfüves ember gyomirtójával. Már majdnem kiértek a határba, amikor kiszakadt az ég dunyhája, dörgött, villámlott és ömleni kezdett az eső. A cselédek eldobták a kaszát, kapát, csudaszert, szaladtak hazáig, ahogy csak a lábuk bírta.

Másnap a királynak nem merték elmondani, hogy dolga végezetlenül, hazafutottak az eső elől. A király sem vette észre a hanyagságot, mert éppen a szomszédos királlyal egy kerek esztendőre, vadászatra indultak.

Az idő alatt, míg a király vadászott, az útszéli gaz egészen megváltozott. Nem vette igazán jó néven, hogy a király elrendelte a kipusztítását.

Erős barnás színű szárát, még erősebb oldalhajtásokkal tette ellenállóbbá. Messziről akár egy növendék kis fenyővel is össze lehetett téveszteni.

Sötétzöld, szeldelt, szőrös levelei haragosabb zöldsínre váltottak. Hajtásvégei roskadoztak a sok, fűzérhez hasonló virágzattól, melyből apró sárga virágok csüngtek. A magokat növelő termős virágait, puszta óvatosságból a porzósok alatti legközelebbi levél hónaljába dugta.

Azok a kicsinyke jelentéktelennek tűnő fákó sárga virágocskák pedig egészen a fagy beálltáig ontották a virágport a levegőbe.

A tél beköszöntével elpusztult a gaz. De mielőtt elpusztult volna, varázsigejével szívóssá, ellenállóvá varázsolta ezer és ezer magját:

„*Mindennek ellenállj, mindennel szembeállj!*”

Ellenállj a méregnek, ellen a ragálynak, ellen a bajnak, úgy járd be a földet!

A király a hosszú téli hónapok alatt teljesen megfélemezte a titokzatos betegséget okozó gazról. Ám a sok ezer kis szívós, a téli hideggel is dacoló magocska, miután az utolsó hófoltot is felszárította a tavaszi napsugár, kitört a földtakaró alól. Zöldelltek a szántóföldeken, utak mentén, a virágágyásokban, árok partján, kertekben, parlagon hagyott szántóföldeken és volt belőlük több száz a király kertjében. Két hónap sem kellett nekik és készen álltak a virágnylásra. A nyár közepén már sok ezer gaz küldte útjára virágporát a széllel. Egy júliusi reggelen, a király kinyitotta palotája ablakát, és nagyot harapott a friss levegőből. Meglepetésre rögtön egy óriásit tüsszentett, majd még egyet, majd még egyet. Kinézett az ablakon és meglátta sok száz tüsszentő gazt a kertjében. Csatarendben álltak a király ablaka alatt. A meleg szél pedig beterítette virágporaikkal az egész palotát. Hamarosan tüsszögni kezdett a kertész, a kovács, a szakács, az egész udvar népe. A király sem télenkedhetett tovább, kihirdette egész birodalmában:

„A mai naptól minden alattvaló ragadjon kapát, kaszát, és irtsa a földjén a tüsszentés virágát! Akinek sikerül kiirtania az egész birodalomban, megkapja fele királyságom, és a királyi főkertészi állást!”

A tüsszentő gazt, azóta is minden alattvaló buzgón irtja, de a király a főkertészi állást, no meg a fele királyságát, odaadni még senkinek sem tudta.

5. sz. tanári melléklet

PARLAGFÚJÁTÉK

/játékszabály/

1. A kerítés tövében csírázásnak indult a parlagfű magocska. Lép vissza a startra!
2. Kisütött a nap. A kis magok fejlődésnek indultak. Egy körből kimaradsz.
4. Felismerted a négy – öt centis növényt. Lép hármat előre!
5. Kapát ragadtál és kipusztítottad a parlagfüvet, ezért lép 5 kockát előre!
8. A házatok előtt a járdaszegély mellett viszont nem vetted észre a növényt. Gondatlanságod miatt a parlagfű már erős oldalhajtásokat növesztett. Figyelmetlenséged miatt egy körből kimaradsz!
11. Sarabolással sikerült eltávolítani a betolakodót, ezért lép két kockával előre!
13. Régóta nem jártatok a tanyán. A kukoricás szélén, már jól megtermett parlagfüveket lenget a szél. Sok idő lesz kiirtani, ezért, kezd előlről a játékot!
19. Derekasán megdolgoztál a tanyátokon, de a szomszédot nem figyelmeztettétek, hogy az ő földjén is ott az allergiát okozó gaz, ezért kimaradsz egy körből!
21. Végre a ti tulajdonotokban lévő összes földről eltűnt a virágzásra képes parlagfű. Lép előre öt kockát!
23. A szomszédotok még tavaly lebontotta a házat. A romterületen már akkora a parlagfű, mint te. A nővéred allergiás a virágporára. Kezd előlről a játékot!
25. Negatív lett az allergia teszted, ezért átmentél a szomszédhoz segíteni, lekaszálni még virágzás előtt a gatz, ezért lép hat kockát előre!
27. A zsebpénzedből vettél egy divatos napszemüveget a nővérednek, hogy megvédd a virágzás idején fellépő kötőhártya-gyulladástól. Lép előre öt kockát!
30. Virágzás idején kiszellőztettél a nővéred szobájában! Hiba volt, ezért egy körből kimaradsz!
33. A nővérednek kellett a parlagfű virágzás idején helyetted lenyírni a füvet a kertben, mert te elfelejtetted, ezért egy körből kimaradsz!
36. Nem segítettél a nagymamádnak lekaszálni a parlagfüvet, ezért megbüntették. Kezd előlről a játékot!
39. A gyomirtó a virágzó növénynél már nem alkalmazható. Elfelejtetted, ezért lép vissza négy kockát!
42. Goromba hangvétellű levélben szólítottál föl egy utcalakót a kötelességére, ezért maradj ki egy körből!
47. Kidobtad a szemetesbe a parlagfű irtásáról szóló szórólapot, ezért egy körből kimaradsz!
49. Elmentél a gyógyszertárba és megvetted a nővérednek a szénanáthára felírt tablettát, szemcseppet, orrsprayt, figyelmességed jutalmaként lép előre négy kockát!
50. A ti házatok táján nem tudott újmagokat nevelni a parlagfű. Elérted a célod, ezért beléphetsz a célba!

1. számú tanulói melléklet

/A levegő útja/

Az orrnyíláson keresztül belélegezzük a levegőt.

Az orr bemeneténél található szőrszálakon fennakadnak a nagyobb méretű szennyeződések.

A tisztított, felmelegített és páradús levegő továbbhalad a légcsövön keresztül a tüdőbe.

A tüdőben lévő parányi zsákocskák, a léghólyagocskák falán keresztül a levegő oxigénje a vérbe jut.

A tüdőben a friss levegő és az elhasznált levegő kicserélődik

2. számú tanulói melléklet

Milyen panaszokkal fordulunk orvoshoz, amikor megfázunk?	<i>Orrdugulás, orrfolyás, rossz közérzet, torokfájás, láz, hőemelkedés, tüszögés</i>
Mi az allergia?	<i>Az allergia bizonyos anyagok iránti fokozott túlérzékenység. Pl.: virágpor, penészgomba házi por, állati szőr...</i>
Mi a szénanátha?	<i>A szénanátha is egyfajta allergia. Okozhatja virágpor, penészgomba házi por, állati szőr</i>
Mi az asztma?	<i>Az asztma rohamokban jelentkező fulladásos köhögéssel járó betegség.</i>

3. számú tanulói melléklet

Szólás	<i>Jelentése</i>
Gazba lép	<i>Csúful jár</i>
Gazt vet közéjük	<i>Ellentétet támaszt köztük</i>
A rossz gazból sose lesz jó széna	<i>Ami lényegében rossz, az nem is javulhat meg.</i>
Mindenütt terem a gaz	<i>Mindenütt akad hiba, hitványság</i>
Ki gyomot vet, gazt arat.	<i>A rossz cselekedeteknek a következményei is rosszak.</i>

4. számú tanulói melléklet

Pollennaptár

Figyeljétek meg a pollennaptárt és válaszoljatok a kérdésekre!

1. Melyik növény virágzik elsőként?

---

2. Melyik hónapban virágzik a legtöbb, szélporozta növény?

---

3. Mettől meddig virágzik a parlagfű?

---

4. Melyik növénynek a leghosszabb a virágzási ideje?

---

5. Milyen növények virágznak augusztusban?

---

6. Mely növények virágznak egyszerre a parlagfűvel?

---

7. Virágzik-e a parlagfű októberben?

8. Mely hónapokban tölthet sok időt a szabadban a parlagfűre allergiás ember?

---

5. sz. tanulói melléklet

A parlagfű részei

„A”

1. Olvassátok el a meserészletet és válaszoljatok a következő kérdésekre!

/ A parlagfű növény külsejének leírása/ ...”az útszéli gaz egészen megváltozott. Nem vette igazán jó néven, hogy a király elrendelte a kipusztítását.

Erős **barnás színű** szárát, még **erősebb oldalhajtásokkal** tette ellenállóbbá. Messziről akár egy növendék kis fenyővel is össze lehetett téveszteni.

Sötétzöld, szeldelt, szőrös levelei haragosabb zöldszínre váltottak. **Hajtásvégei** roskadoztak a sok, füzérhez hasonló virágzattól, melyből **apró sárga virágok** csüngtek. A magokat növelő termős virágait, pusztá óvatosságból a porzósok alatti **legközelebbi levél hónaljába** dugta.

Azok a kicsinyke jelentéktelennek tűnő fakó sárga virágocskák pedig egészen **a fagy beálltáig** ontották a virágport a levegőbe.

A téli hideg beköszöntével elpusztult a gaz. De mielőtt elpusztult volna, varázsigejével szívóssá, ellenállóvá varázsolta **ezer és ezer** magját:

*„Mindennek ellenállj,
mindennel szembeszállj!
Ellenállj a méregnek,
ellen a ragálynak,
ellen a bajnak,
úgy járd be a földet!*

Milyen a növény szára?

Milyen a levele?

Hol találhatók a porzós virágok?

Milyen színűek a porzós virágok?

Hová rejtette a növény a magokat érlelő termős virágokat?

Meddig virágzik a növény?

Hány magot nevel egy növény?

---

2. Egészítsétek ki a növény rajzát, és színezzétek ki!

Írjátok a növény mellé a részeinek a nevét!

/ parlagfű rajza /

*meghűlés,
asztma,
szénanátha,
torokgyulladás*

orrduugulás,

orrfolyás,

rossz közérzet,

torokfájás,

láz,

hőemelkedés,

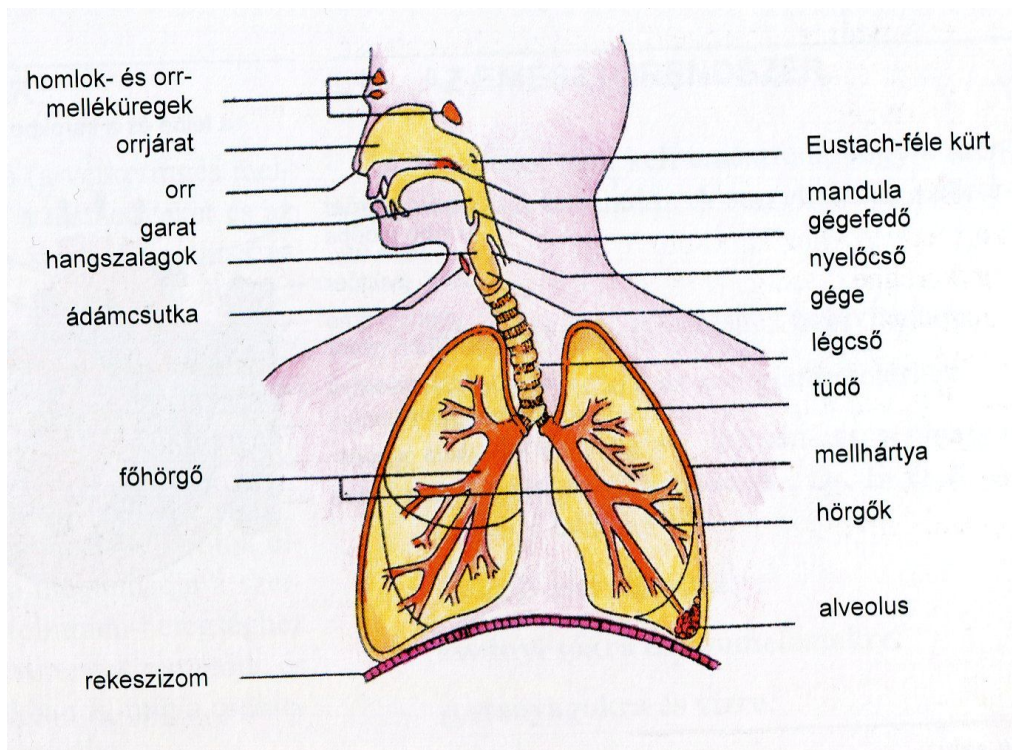
tüsszögés,

*orrvizsgetés,
szemvizsgetés,
bő, vizes, szinte len
orrfolyás,*

*kipirosodott szem,
könnyezés*

Allergia

Allergia

„B”

A parlagfű életútja

1. Olvassátok el a meserészletet, majd a szöveg alapján rakjátok a mondatokat időrendi sorrendbe!

/ a parlagfű fejlődését leíró meserészlet/

...”Ám a sok ezer kis szívós, a téli hideggel is dacoló magocska, **miután az utolsó hófoltot is felszárította a tavaszi napsugár**, kitört a földtakaró alól.

Zöldelltek a szántóföldeken, utak mentén, a virágágyásokban, árok partján, kertekben, parlagon hagyott szántóföldeken és volt belőlük több száz a király kertjében.

Két hónap sem kellett nekik és készen álltak a virágnyílásra. **A nyár közepén** már sok ezer gaz küldte útjára virágporát a széllel.

1./a Hogyan találsz meg a mesében a következő kifejezéseket?

március végén = _____

Két hónap alatt kifejlődik a növény = _____

Július közepén kezd el virágozni = _____

1./b Számozással rendezzétek időrendi sorrendbe a mondatokat!

___ Magtermésének kifejlődése után a fagyok beálltával elpusztul a növény.

___ Április-május hónapokban zömmel kikelnek a növények.

___ A növények legjelentősebb növekedési időszakuk június hónapban és júliusban van.

___ Hazánkban március végén kel ki.

___ A porzós virágok július 10-ekörül jelennek meg, majd másfél héttel később a termős virágokat is megtaláljuk a növényen.

___ Október közepe táján minden növényen kb. három – négyezer mag fejlődik ki.

___ A virágpor szóródásának zöme július végén és augusztus hónapba történik meg.

2. Rajzoljátok le a parlagfű fejlődését, az ábra segítségével!

„C”

Hogyan kell parlagfű mentessé tenni környezetünket?

1. Olvassátok el a meserészletet! Válaszoljatok a kérdésre a szöveg alapján!

A király sem télenkedhetett tovább, kihirdette egész birodalmában:

„A mai naptól minden alattvaló ragadjon kapát, kaszát, és irtsa a földjén a tüsszentés virágát!

Akinek sikerül kiirtania az egész birodalomban, megkapja fele királyságom, és a királyi főkertészi állást!”

Hogyan lehet irtani a parlagfüvet?

2. „Irtó jó – totó” tippeljétek meg a válaszokat! Ha kész vagytok, kérjétek el a megoldó kulcsot tanítóktól!

1. Miért kell irtani a parlagfüvet?

- a) 1. mert elszívja a többi növénytől a táplálékot
- 2. nem szép
- x. mert, virágpora allergiás megbetegedést okozhat

2. A növény melyik része a legveszélyesebb?

- b) 1. levele
- 2. porzós virágai
- x. termős virágai

3. Hol fordul elő leggyakrabban a parlagfű?

c) 1. erdőkben 2. elhagyott területeken x. veteményes kertben

2. Hol lehet alkalmazni a vegyszeres gyomirtást?

- d.) 1. játszótéren, parkokban*
- 2. mezőkön*
- x. aho, l embereket, állatokat nem veszélyeztetünk*

4. Mikor kell kaszálni, gyomirtó szert használni, kapálni?

e) Kapálás

a. tavasz

b. nyár

x. ősz

f) Gyomirtás

1. ősz

2. nyár

x. tavasz

g) Kaszálás

1. május, június, ameddig nem virágzik

2. folyamatosan

x. amíg a növény ki nem fejlődik

5. Kinek kell irtani a parlagfüvet?

h.) 1. Akié a földterület, ahol található

2. Önkormányzat

x. Növény és Talajvédelmi Központi Szolgálat

i) 1. iskolásoknak

2. mindenkinek

x. Csak olyan felnőtt irtson, aki biztosan tudja, hogy nem allergiás rá.

6. Mire kell ügyelni annak, aki az irtást végzi?

j) 1. a rovarokra

2. használjon védőfelszerelést

x. a szomszédokra

k) 1. Menjen el allergia vizsgálatra, mielőtt munkához lát

2. vegyen be gyógyszert

x. húzzon hosszú ujjú ruhát

7. Mi történik akkor, ha valaki nem irtja vagy irtatja ki a földjéről a parlagfüvet?

l) 1. figyelmeztető levelet

2. pénzbírságot

x. büntető pontot

8. Mit tehetnek a gyerekek, ha parlagfüvet látnak?

m.) 1. Szólnak a szüleiknek a tanító néninek

2. becsöngetnek a kert tulajdonosához

x. figyelmeztetik a földtulajdonost a kötelességére

n.) 1. felszólító levelet írnak a földtulajdonosnak

2. Ismertető anyagot dob be a tulajdonos postaládájába a parlagfű veszélyeiről

x. nem tehet semmit

**3. Írjatok egy rövid ismertetőt arról, hogy miért kell irtani a parlagfüvet!
A szöveg elkészítéséhez használjátok a totó kérdéseit! Ne feledkezzetek
meg a megszólításról és az aláírásról!**

„D”

A szénanátha tünetei

1. Olvassátok el a meserészletet, majd válaszoljatok a kérdésekre!

/A szénanátha tüneteit leíró meserészlet/

...”A király hívatta az udvari orvosokat, de bánatára egyik sem hallott még a titokzatos kórról, nem ismerték a nyavalya ellenszerét, ezért nem is tudták meggyógyítani a király betegségét.

- Felsőges királyom! – szólt alázatosan az udvari bolond – Azt gyanítom, bár nem vagyok a tudományok doktora, hogy felséged csudabetegségének az, az útszéli gaz lehet az oka. Akár hányszor megálltunk mellette, királyurunknak könnyes lett a szeme, viszkedett és folyt az orra, tüszögött, mint amikor a megfázás kínozna!

- Igazat beszélsz hűséges bolndom! Okosabb vagy, mint valahány doktorom! – kiáltotta örömeiben a király.

Irtsátok ki azonmód, azt a förtelmes gaz! Holnap már a nyoma se látszódjék az út porában! – ordította haragjában a király. „

A parlagfű a szénanátha okozója.

Miért indított irtó hadjáratot a király a parlagfű ellen?

Mi történt a királlyal, amikor a parlagfű mellől szemlélődött?

A parlagfű virágporával virágzása idején tele van a levegő.

Válasszátok ki azokat a mondatokat, amelyek szerintetek hasznos, annak, aki allergiás a virágporra?

Tartózkodj sokat a szabadban! Ne tartózkodj sokat a szabadban, maradj inkább a lakásban!

A lakás és az autó ablakait mindig tartsd zárva!

Szellőztess sokat!

Ne tartózkodj légkondicionált helyiségben!

Használj légkondicionálót a lakásban!

Csak ritkán moss hajjat! Esti hajmosással kimosod a virágport a hajadból!

A ruháidat inkább a szabadban szárítsd! Virágzás idején inkább a szobában szárítsd a ruháidat!

A szabadban ne használj napszemüveget, mert ilyenkor kötőhártya – gyulladást okoz!

A szabadban használj napszemüveget, mert ilyenkor megvéd a kötőhártya –gyulladástól!